

Jan & Hermineke Vonk - De Hoogt 14

Jan Vonk uit het Zuid-Hollandse Goudriaan, werd afgelopen zomer gekroond tot Fokker van het Jaar Gelders paard. Met slechts een aantal veulens per jaar weet hij keer op keer zich te onderscheiden op de keuringen en zijn oudste Gelderse fokproducten breken door in de sport.

Tekst: **YVONNE BUIS-FRANKEN** — Beeld: **DIRK CAREMANS**

➤ Fokker van het Jaar Gelders paard Jan Vonk

Vorm en functie centraal

Vader Jaap Vonk met Rona (v. Factor) en Joanne Rona (v. Alexandro P). Hij schafte destijds Rona aan en daarmee was de basis voor de fokkerij gelegd. Haar kleindochter Joanne Rona werd veulenkampioene en is de volle zus van nationaal kampioene Gerona.

Jan Vonk en de Koss-dochter Kimberly (keur IBOP), die als driejarige met 85 punten exterieur en 80 punten beweging opgenomen in het stamboek.

Voor Jan Vonk begon het eigenlijk allemaal in de tuigpaardfokkerij. Van huis uit had zijn boerenfamilie altijd paarden. Vader Jaap was actief ruiter en fokker en was goede vrienden met Alewijn Boogaard uit Lexmond. “Hij had een mooie Ganges x Dobas, die liet hij dekken met de hengst Factor. Ik kwam ook regelmatig bij Bogaard zo kwam het dat ik dat veulen mocht voorbrengen op de keuring. Ik was er nogal van gecharmeerd en wilde haar wel kopen. Ik was 26 maar had nog helemaal niks. Mijn vader was dus degene die het veulen daadwerkelijk zou moeten kopen. Boogaard was nog niet zo happig, maar op het concours van Hagestein gaf hij toch toe. Hij was echt zo’n man van de oude stempel, zo’n koop moest dus ook echt nog met het ouderwetse handje klappen”, blikt Jan terug. “Maar Rona werd van ons. Als tweejarige ging ze naar de Nationale Tuigpaardendag. In die tijd gingen er heel veel twee- en driejarigen naar Amerika en we hadden haar kunnen verkopen. Maar wij vonden het eigenlijk niet fair naar de fokker toe als ze naar het buitenland ging. Daarom hebben we haar toch gehouden.”

Van tuigpaard naar Gelders Paard

Het eerste veulen, Verona, was van Manno, en kwam als veulen op de Nationale veulenkeuring. “Ze liep daar zelfs in de top 10. Maar als driejarige viel het erg tegen en werd ze geen ster. Daarop hebben we haar verkocht. Hierna volgde een zoon van Saffraan die het tot de tweede bezichtiging bracht en met Jan Schep in de tuigpaardensport heeft gelopen, en het jaar daarop was het de Victory-dochter Beginning die geboren werd. Dat was in 2006. Mijn vrouw Hermineke en ik hadden juist

Wat een prachtig paard, iedereen liep er mee weg! Op dat moment realiseerde ik mij al hoe relatief de tuigpaardenfokkerij was. Mijn vader en Boogaard kochten vaak het onder-eind van de veulens en brachten die dan naar de markt in Hedel. Maar stonden ze daar aan het einde van de dag nog, dan ging het echt om een paar honderd euro. Niet eens genoeg om het dekgeld mee te betalen. Voor mijn gevoel kon dat bij de Geldersen wel eens beter zijn. Het eerste veulen van Rona en Alexandro P, Empathos liep op de afstammelingenkeuring van Alexandro P. Hij was één van de weinigen die applaus kreeg. Omdat het een hengst betrof heb ik hem verkocht. En twee jaar later volgde wederom een hengst, Gracicus. Hij werd kampioen bij de Gelderse veulens en ging naar de hengstenkeuring. Helaas haalde hij het daar niet, maar ondertussen loopt hij wel ZZ-Licht.”

Naamsbekendheid

In datzelfde jaar kreeg Rona’s dochter Beginning eveneens een veulen van Alexandro P, Gerona. “Zij werd derde op de Nationale Veulenkeuring, dat jaar had ik dus nummer 1 en 3. Aris van Manen had interesse en ik had op dat moment genoeg merries en ja, dan moet je ook eens wat verkopen. Nog voor de stamboekopname verkocht Aris haar al weer door aan Erik Zeegers en Mariska Toet en in hun eigendom werd de

“De beweging is wat mij betreft de functie. De vorm moet die beweging mogelijk maken.”

de boerderij overgenomen. Tot die tijd had ik op de faculteit Diergeneeskunde gewerkt als diervoorzorgster. Met de aankoop van de boerderij kwamen ook alle paarden op onze naam. Eigenlijk veranderde er wat de paarden betreft helemaal niets, we deden dat altijd al samen, maar Beginning was ons eerste ‘eigen’ veulentje, vandaar de naam. Beginning werd wel ster, maar ik geef toe, dat was kantje boord. Toch hebben we haar wel ingezet in de fokkerij, maar dan van de Gelderse paarden.”

Hierna volgde voor Rona nog een dochter van Stuurboord, Derona bleef te klein en werd verkocht. “Dat jaar zag ik op de hengstenkeuring in Zwolle Alexandro P.

merrie Nationaal kampioen. Of ik dat nou goed gedaan heb of niet? Ik weet het niet maar het heeft me wel veel naamsbekendheid opgeleverd. En dat heb je als fokker toch nodig. Ik kan zelf geen paard in de sport uitbrengen of dat laten doen. Ik heb hier een boerderij te runnen, dat zou financieel veel te duur zijn. Het is voor mij dus heel belangrijk waar de paarden terecht komen. Predicaten krijg ik er zelf wel bij, maar sportpredicaten niet. Zo’n adres, waar je zeker weet dat de paarden in de sport zullen worden uitgebracht, dat is gewoon heel belangrijk.”

Joanne Rona

In 2014 was het Joanne Rona die na twee guste jaren ter wereld kwam. Wederom een dochter van Alexandro P. “Joanne werd vernoemd naar onze stalhulp. Die is ondertussen vijftien, en komt en helpt hier nog altijd heel veel. Joanne Rona werd kampioen bij de veulens en we wilden haar wel aanhouden voor de fokkerij. In de herfst van haar tweede jaar zag ik Joanne Rona kreupel. De dierenarts adviseerde rust, waarschijnlijk had ze zich flink verstapt. Maar ook toen ze drie was zag ik er nog steeds wat aan. Vervolgens bleek ze toch een blessure te hebben waardoor ze nooit meer in de sport kan worden uitgebracht. Dat is ook de reden dat ze pas dit jaar

Alexandro's eigenaar Bertus Verwayen. Haar veulen van dit jaar, Ollie, werd derde op de Dag van het Gelders Paard.

Michaella

Ondertussen begon Jan Vonk nog een nieuwe foklijn. “Mijn moeder was altijd veulencontroleur en toen zij ouder werd heb ik dat van haar overgenomen. Op mijn routes kwam ik bij Gert Visser in Giessenburg. Hij werd al wat ouder en had twee dressuurmerries die hij wilde verkopen. Visser zei: ‘Als ze bij het afspenen van de veulens niet verkocht zijn doe ik ze naar de slacht’. Michaella was al wat ouder, een dochter van Wellington met daarvoor Cabochon. Dat sprak mij aan. Ik maakte

“De voorhand moet breed genoeg zijn met plek voor hart en longen, hoe moet een paard anders uithoudingsvermogen krijgen?”

naar de keuring is geweest maar reken er maar niet op dat we haar gaan zien in de IBOP.” Joanne Rona stond afgelopen zomer tweede bij de oudere stermerries. Haar veulen van Vitens, Olaf Rona, won op de dag van het Gelders Paard. “Die heb ik aan Marcel van Bruggen en Mathijs van Middelkoop verkocht. Hopelijk gaan we die op de keuring zien over een paar jaar. “ Na Joanne Rona volgden er nog twee nakomelingen van Alexandro P en nog twee van de Koss-zoon Wilson. De oudste daarvan, Martine Rona, werd reservekampioen op de Nationale Veulenkeuring en wordt gezien als de nieuwe opvolgster in de fokkerij. De merrie Beginning, die na Gerona nog zes nakomelingen van Alexandro P kreeg, waarvan de in 2012 geboren Highlight Z1 loopt, werd enkele jaren geleden verkocht aan

met hem de afspraak dat ik haar voor slachtprijs kocht en wanneer er een gezond veulen uit zou komen ik hem nogmaals slachtprijs zou betalen.” Michaella was al keur preferent en prestatie, van haar oudste nakomelingen lopen er diverse in de sport tot op lichte tour dressuurniveau. “Het eerste jaar heb ik op advies van Visser nog Bordeaux gebruikt, hierna heb ik haar gedekt met Koss. Door op haar weer een Gelderse hengst te gebruiken, hoopte ik een veulen te krijgen met een mooie Gelderse opdruk. Dat is Kimberley geworden. Als veulen kon zij niet naar de keuring vanwege schurft maar als driejarige maakte ze dat goed en werd met 85 punten exterieur en 80 punten beweging opgenomen in het stamboek. Kimberley's veulen van Edmundo, Odette Kim werd dit jaar kampioene bij de merrieveulens op de Dag van het Gelders paard. En ook Michaella heeft hierna nog een nakomeling van Edmundo gehad. Die hebben we naar haar moeder vernoemd en zullen we hopelijk aankomend jaar presenteren op de merriekeuring. Michaella is inmiddels overleden.”

GELDERSE KEURING

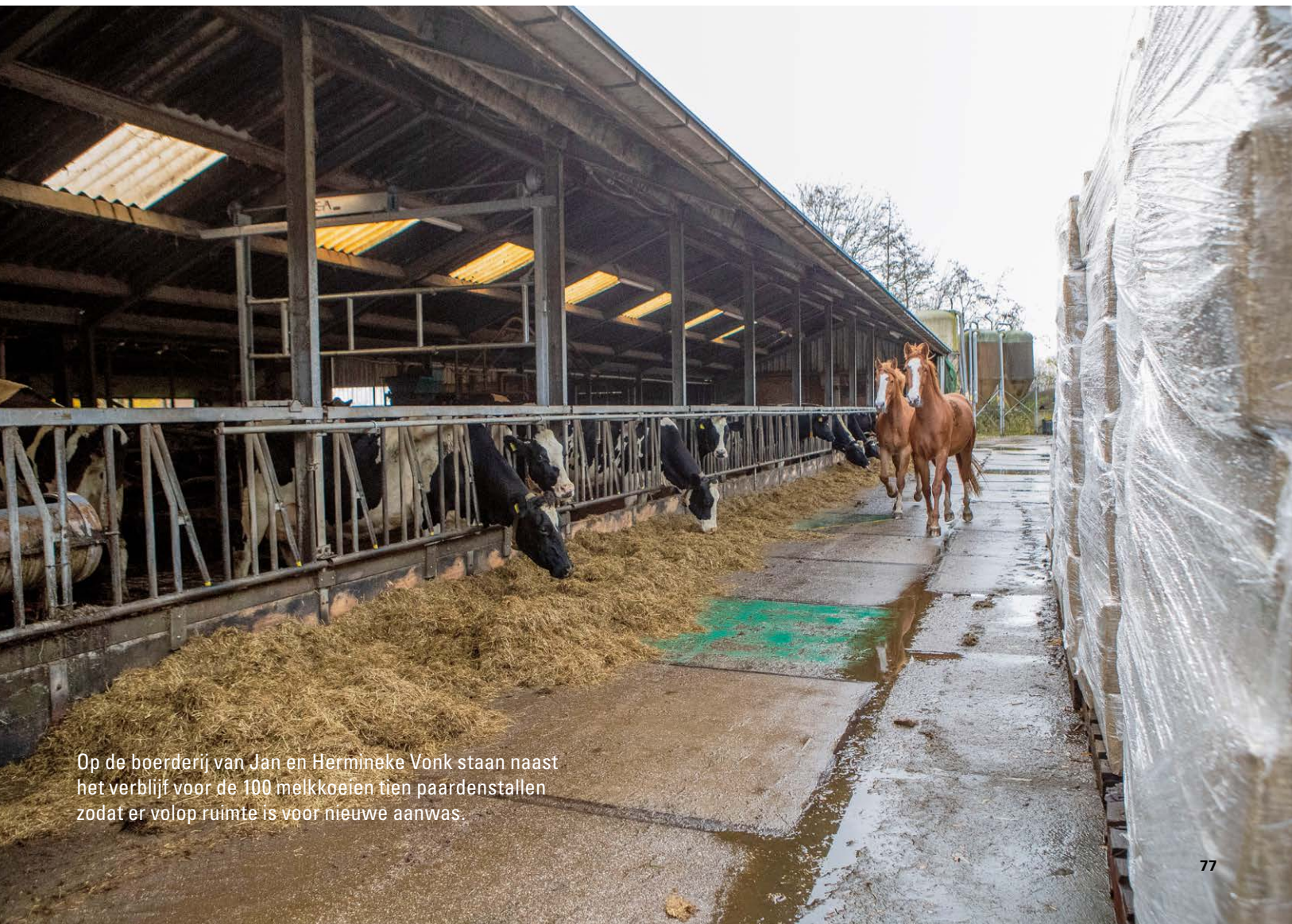
Jan Vonk gaat eigenlijk ieder jaar met zijn veulens naar de keuring. “Met mijn vader ging ik een keer een kijkje nemen in Hengelo, gewoon om eens te kijken hoe het daar was. Wat we daar zagen beviel ons goed. De hele sfeer was zo anders dan we gewend waren. Op de Dag van het Gelders paard zijn de mensen echt een dagje uit. Je doet het niet alleen, maar het is echt ‘ons kent ons’. Je doet het mét elkaar en helpt elkaar ook. Op veel keuringen is het zo dat mensen om kwart voor elf komen als ze om elf uur de baan in moeten. En een kwartier later zijn ze weer betrokken. Dat is bij de Geldersen niet zo. En willen we dat behouden, dan moeten we natuurlijk wel voor aanvoer zorgen. Daarom probeer ik ieder jaar met mijn veulens te komen.”

Vorm en functie

Jan Vonk heeft sinds kort zitting in de Fokkerijraad Gelders Paard. Momenteel wordt er veel gepraat over waar de Gelderse Fokkerij naartoe moet. Waar heeft hij in zijn fokkerij altijd op gelet? “De basis moet zijn dat de vorm en de functie bij elkaar passen. Dat is in de koeienfokkerij zo, en dat probeer ik ook door te vertalen naar het paard. De beweging is wat mij betreft de functie. De vorm moet die beweging mogelijk maken. Komt een paard in bouw tekort, dan zie je dat altijd terug in beweging. De motor zit achterin. Die

De Kalverstraat maar dan in Goudriaan waar het jongvee wordt gehouden.

Op de boerderij van Jan en Hermineke Vonk staan naast het verblijf voor de 100 melkkoeien tien paardenstallen zodat er volop ruimte is voor nieuwe aanwas.

moet sterk zijn en niet alleen naar boven maar ook naar voren. En de lendenen zijn de enige verbinding tussen die motor en de voorhand. Die verbinding moet dus breed genoeg zijn om de kracht naar voren over te brengen. Voor mij moet een voorhand breed genoeg zijn met plek voor hart en longen, hoe moet een paard anders uithoudingsvermogen krijgen? Door specialisatie wordt het verband tussen functie en bouw vaak slechter, kijk maar naar de American Saddlebreds. Die hebben zo'n extreem voorbeengebied dat ze dat achter helemaal niet meer kunnen verwerken, ze zitten zichzelf in de weg. Wij hebben de verantwoording in de fokkerij om de vorm en de functie dicht genoeg bij elkaar te houden. Voor mij is Gerona het ideaalbeeld van een Gelders Paard. Dat houd ik altijd in mijn achterhoofd wanneer ik mijn fokkerijkeuzes maak.”

jonge mensen, maar de fokkerij gaat wel afnemen. Bij springen en dressuur zie je steeds meer grote fokkers. Dat heb je bij de Gelderse paarden niet. Maar er is absoluut vraag naar deze paarden. Bij mij zijn de paarden onderdeel van het bedrijf, je vindt ze gewoon terug in de boeken. Maar onderaan de streep mag daar geen min voor staan. Momenteel lukt dat goed. Ik heb al mijn veulens netjes kunnen verkopen, en ook nog met de afspraak dat ze in Nederland zullen blijven. Zo blijven ze reclame maken voor mijn fokkerij. De nieuwe generatie staat op stal en zal volgend voorjaar worden klaargemaakt voor de keuringen. Ambities? Puur voor mijzelf zeg ik dan dat plezier het allerbelangrijkste is. Ik hoop de komende tijd ook recreatief te gaan mennen met mijn eigen paarden. En voor het Gelders paard hoop ik dat we naar een meer uniforme fokkerij kunnen gaan door beter te definiëren wat we willen zien. Door dit visueel te maken zullen de keuringen dan beter te volgen zijn, dat is plezierig voor iedereen.” ●

“Het Gelderse paard heeft zijn eigen identiteit, maar we zullen er wel voor moeten zorgen dat we ons blijven onderscheiden. Het behouden van het Gelderse karakter speelt daarbij een belangrijke rol.”

Karakter of type?

Maar let je dan het meest op type of op karakter in de Gelderse fokkerij? “De Gelderse fokkerij is een typefokkerij. Ik probeer dus ook het type en de uitstraling van mijn paarden te verankeren. Maar ik kijk wel welke punten ik kan verbeteren en probeer dat te compenseren. Veel mensen vinden dat wij Gelderse fokkers dressuurpaarden fokken die niet goed genoeg zijn. Daar ben ik het helemaal niet mee eens. Het Gelderse paard heeft zijn eigen identiteit, maar we zullen er wel voor moeten zorgen dat we ons blijven onderscheiden. Het behouden van het Gelderse karakter speelt daarbij een belangrijke rol.” Bestaat de Gelderse fokkerij nog over tien jaar? “Ja, zeker. Het leeft ook onder

DE VERWONDERING

De boerderij van Jan en Hermineke Vonk heet ‘De Verwondering’. Naast de koeienstal voor 100 melkkoeien met het bijbehorende jongvee en de tien paardenstallen vinden we op de boerderij ook het gastenverblijf Bethlehem. Gasten kunnen hier niet alleen terecht voor de reguliere Bed & Breakfast, maar Hermineke organiseert hier ook stilteweekenden en runt vanuit hier haar coachingspraktijk op kerkelijke inslag. Jan: “We zijn beiden actief in de kerk, en leven op een manier waarbij respect voor elkaar en de omgeving van groot belang is. Misschien is dat wel de reden dat we ons zo thuis voelen bij de Gelderse paarden. Het samenwerken met elkaar, samen plezier beleven en elkaar de successen gunnen, dat past ons gewoon. Zoals Marcel van Bruggen altijd zegt: ‘De ene hand wast de andere’. Daar hou ik van en zo moet het volgens mij ook zijn.”